

Po visokih Alpah in nizki Lombardiji.

Janko Mlakar.

(Dalje.)

Moji tovarišici sta bili kaj zgovorni, in ker sem tudi jaz kazal veliko gorečnost, pri Maddaleni izpopolniti svoje laško znanje, nam je čas potekal kaj hitro. Tako se mi je Ponte di Legno prikazal skoraj nepričakovano. A imeli smo še vedno daleč do sela, ker leži čez tristo metrov pod cesto sredi lepe, skrbno obdelane ravnine.

Ko sem zagledal neštivilne ovinke, v katerih je cesta izpeljana v dolino, sem se takoj ozrl po kaki pripravnih bližnjici. In res bi bil izbral (po svoji stari navadi) napačno, ko bi ne imel tako večjih vodnic. Deklici sta skakljali po strmi stezi kakor srni, jaz sem pa ropotal za njima v svojih težkih čevljih; kar naenkrat smo bili v prvem laškem selu tostran Tonalskega sedla.

Ponte di Legno (1261 m) je važna točka kot izhodišče za gore, ki oklepajo Camoniško dolino. V njem ostajajo vsi turisti, ki potujejo na Avstrijsko ali pa obratno, najsi že potem izbere zložni Tonalski prelaz ali katerokoli izmed številnih škrbin, ki so z njimi presekanji gorski grebeni skupine Adamella in Presanelle. V tem selu počivajo tudi tisti, ki prihajajo čez Gavijsko sedlo (Passo Gavia) od južnih ledenikov Ortlerske skupine. Lepa okolica in sveži zrak pa privabita vsako leto tudi več stalnih gostov v one gostilne, ki so za laške razmere še dosti dobro prirejene za tujce. Zlasti imenitni hotel Tonale se menda ponaša z visokimi cenami, a manj z dobro postrežbo. No, jaz sem se v Baratierijevem »albergu« počutil prav dobro. Imel sem celo sobo z balkonom.

Koliko pesnikov je pač že opevalo v boljših in slabših stihih bajne italijanske večere in sanjave noči pod južnim podnebjem! In kolikokrat sem želel doživeti tak večer in okusiti čare sanjave

italijanske noči! Priznati moram, da me je baš to hrepenenje po bajnih večerih gnalo pod »jasno nebo italijansko.« In hitreje nego sem mislil, so se mi izpolnile moje vroče želje. Kajti že na balkonu Baratierveve gostilne sem iz polne kupe pil naslade italijanske noči, ki so bile tem slastnejše, ker jim je bilo primešanega nekoliko pelina.

Takoj po večerji stopim na balkon in sedem na zložen stol, ki je bil očitno pripravljen za to opravilo. — Nad seboj zagledam precejšen kos modrega neba, a nad njim je visela debela megla kakor zaplata na praznični obleki. — Dolgo, ozko ulico so čarobno razsvetljevale leščerbam podobne žarnice, na hišnih pragih so sedele kuštrave hčere italijanske in so se za kratek čas prepirale, umazani otročaji so se lovili med hišami, se lasali in kričali forte; tuintam se je na strehi zadrila mačka; zrak je pa napolnjeval mičen duh makaronijev in polente. — Skratka: bil je bajen, tih večer . . .

Bilo mi je neznansko poetično pri srcu. Najnežnejši občutki, ubrani v najlepših, še nezapisanih stihih so mi polnili globino srca. Želel sem si biti pesnik, potujoč pesnik, ki prinaša s potovanja svoje občutke in vtise, ujete v krasnih stihih in vezane v bodoče debele knjige. In malo je manjkalo, da se mi ni želja uresničila. — V duhu sem že gledal naslovni list svojih zbranih pesmi, in sicer: dve vrsti visokih enonadstropnih hiš, vmes ozko ulico v skrivnostnem polumraku, na pragih krasne deve z lonci, polnimi »frugalne« jedi, na strehi Baratierjeve gostilne bajnega mačka z junaško povzdignjenim repom in naježeno dlako, na hrbtu pa zapisan naslov: pesniška zbirka »Fige in cvebe« . . .

Zdelo se mi je, kakor da bi bil zaslišal v zraku rezgetanje Pegaza; zdajci udari v meni pesniška žila, roka mi zgrabi za bilježnico in pesmi se mi vsipljejo na papir stih za stihom, kitica za kitico. Naenkrat sem imel pred seboj lep, debel zvezek najlepših pesniških umotvorov.

Ves hvaležen pogledam kvišku. Kar mahne Pegaz po muhi — in jaz zapazim, da se megla, ki je poprej visela na nebu kakor zaplata na prazničnem oblačilu, bolj in bolj bliža mojemu sedežu. Ko se dotakne balkona, izvije se iz nje krasen genij, ki mi položi v naročje velik lavorov venec. —

Tu se zbudim. Ulico je razsvetljevala le še tuintam kaka žarnica, na nebu je visela še vedno ista debela meglena zaplata, v naročju pa mi je ležala prijazna mačica, ki je zadovoljno godla. — Kako živo sem pa sanjal svoje pesniške sanje, mi je pričala bilježnica, ki sem jo še vedno držal v rokah, in v nji prvi stih začete pesmi »Nočna balada«, ki jih naj objavijo iz moje zapuščine moji — dediči.

Nevoljen, da so se moje »Fige in cvebe« razkadile kakor vonj makaronov in polente, ki je zvečer napolnjeval vzduh, se odpravim k počitku.

To je bil počitek! Jedva sem zatisnil oči, že je stal poleg postelje general Baratieri na iskrem arabcu. Potegne me izpod odeje, posadi pred se in v hipu sva bila pri Adui. Tu skoči s konja, prime me za roko in tekla sva, da so naju komaj dohajale pete. Onih šestdeset kilometrov do Rdečega morja sva imela po bliskovo za seboj. A tudi morje naju ni ustavilo. Tekla sva po Rdečem morju, priplavala skozi Sueški prekop v Sredozemsko morje, potem sva zavila v Jadransko morje ter stopila v Trstu na kopno. Nato sva v velikanskem skoku preskočila Dolomite, malo počila na Cimi Tosi, preplavala Presenska jezera in takoj nato sem že zopet ležal v postelji. Baratieri zasede zopet svojega arabca, se vljudno prikloni in oddirja skozi vrata.

In zopet sem se zbudil. — Beli dan je že gledal skozi okno, jaz sem bil pa bolj truden nego zvečer, ko sem legel. Noge so bile obtovorjene, glava pa, kakor bi me bil Pegaz s kopitom otrnil po nji. Tako se godi pesnikom!

Prijatelj, ako zaideš kdaj v Ponte di Legno in hočeš mirno počivati, svetujem ti tole: Ne prepiraj se na Tonalski cesti z Baratierijevo Maddaleno o zmagalcu pri Adui, ne gasi si žeje v »albergu« z močnim veltincem in ne hodi na balkon občudovat bajne, sanjave italijanske noči! Če ne, se te bo lotila pesniška skušnjava, kakor se je mene, z vsemi posledicami!

(Dalje prihodnjič.)

Špik nad Policami. (Bojec, Montaž 2752 m.)

Dr. H. Tuma.

(Dalje.)¹⁾

(2. Pot iz Dunje.)

Prvi jutranji svit naju je prebudil, odrinila sva pa šele ob $\frac{1}{2}$ 5. uri čez holm vzhodno nad stajami, potem po bukovju semtertja brez vidne steze v grapo »Val rotta« in čez njo na desno ob boku pečevja po visokem ruševju. Skrbno je izbirati korak ter iskati stop na krivuljah ruševja, da noga vsak čas ne izpodrsne ter človek skoraj ne izgine med vejevjem in visokim

¹⁾ Zaradi pičlega prostora prinesemo konec šele prihodnjič.

Uredn.

mahovjem. Pot po ruševju je jako naporna in zamudna, ako ne znaš štediti moči in iskati korakov. Tako drži pot dobro uro. Globoko doli na desno žubori potok Rio Montasio, vkopan na levo in desno med skoraj navpične stene na eni strani Montaža, na drugi strani Jovet di Clap Blancs (Beli kamen, 1662 m). Celo skalnato debro se imenuje Clappadore, t. j. v Kamnjah. Bolj na desno sega pogled po celi Dunjski dolini, v ozadju Jof di Mincigos in Lipnik.

Ob $\frac{1}{2}$ 6. uri sva krenila iz ruševja na levo, splatoma (querüber) gori pod pečine, potem nekoliko položno po rušah goste, suhe trave, zopet po nizkem ruševju, potem čez široko grapo, ki se na levo izgublja v pečevju Montaža, potem po policah tik ob pečinah do druge grape, vzporedne s prvo, obe iztekajoči se v Rio Montasio. Ob 6. uri 45 min. sva prispela pod pečevje, čez katero drži od nemških turistov takozvani »Katzensteig«, od italijanskih »Pasciatif«.

Preobula sva plezalka ter se nekoliko oddahnila. Tišina in še jutranji mrak naju je obdajal med samimi golimi pečinami, pod nama pa je komaj slišno šumel Rio Montasio. Slastno sem srkal oživljajoči, čisti, planinski hladni vzduh. Mir in veličastje tega gorskega kota, kamor le malokdaj stopi človeška noga, vpliva prav religijozno na človeka, ki ne more nego čutiti svojo malost. — Odtod se leze po strmih, a dobrih stopih v pečevju skoraj celo uro, proti koncu, držeč se na levo, pod orjaške žolte pečine zahodnega Montaža. Tu pod steno curlja obilno ledenomrzle vode; sedla sva tik žlebiča ob 7. uri 45 min. in zajtrkovala skupaj en pain (drobno sekljano meso z maščobo; za turista na težkih turah jako redilna in lahka hrana) in vsak par sardel.

Odrinila sva ob 8. uri 45 min. Plezanje postaja lažje, hodi se lahko pokonci po položnih plateg in semtertja po rušah, potem pa zopet strmo čez takozvano »Sivo steno« ves čas vzporedno z žolto pečiño Montaža do valovite police »Belvedere« (Na Videžu), ki se pod pečino vleče proti severu. Odtod je krasen razgled po mejnih gorah koroško-italijanskih, po Dunji na železniški viadukt in vas istega imena. Po pravici je imenoval otvoritelj te poti, grof Brazza, to polico Belvedere (Videž). Le nekoliko minut sva se oddahnila (od 9. ure 40 min. do 10. ure) ter užila krasen pogled po dolini in na veličastno steno na levo od police, gotovo navpično kakih 300 m.

Nad Videžem se dviga strm, visok skalnat prag; poševen žleb vede čezenj. Tu je najtežje mesto. Italijani ga imenujejo »Ponte dell asino«, »Oslov most«. Ojcinger je razmotal vrv: treba je bilo preplezati v žlebu zagvozdeno skalo, ki brani prestop. Odložil je svoj

nahrbtnik in cepin ter previdno prvi plezal po žlebu in čez skalo in potem potegnil svoj nahrbtnik in oba cepina za sabo. Ker se mi pa stvar vendar ni zdela tako huda, nisem čakal, da mi je vrgel konec vrvi, in sem kar optav preplezal žleb s skalo vred. Kakor mi je zatrjeval Ojcinger, doslej te zapreke tako prosto ni premagal še noben vodnik ne turist.

Pragovi nad Belvederom, ki se dvigajo v štirih skokih, zahtevajo precej opasnega plezanja, potem se preide v vlažen, temoten kamin, iz kamina pa na prostorno, rušasto, dosti strmo polico pod zahodnimi Montaževimi glavami. Ta polica se imenuje La Grande Cenghia = Velika Lašta. Ta objema vso zahodno plat vrhola Špika ter preide v ožjo na južni plati, tako da je mogoč po njej iz Neveje prehod v Zajzero, po takozvani Laški lovski stezi (sentiero dei Cacciatori italiani). Ta prehod je namreč služil že stoletja italijanskim tihotapskim lovcem, ki so hodili loviti v Krnico in Police nad Zajzero, bogato divjih koz. Sčasoma pa se je pozabil in ga je našel nanovo laški lovec Pesamosca. Bil je to edini, a še ta malokomu znani prehod iz Zajzere v Nevejo, dokler dr. Kugy, oziroma njegova vodnika, Trentarja Andreja in Jožef Komac nista našla drugega prehoda čez Brda (2654 m). Od Velike Lašte se odcepi dolg, izprva rušnat hrbet proti severu, od dr. Kugyja nazvan »die Schulter«, 2477 m. (Pleče — Lis Spalis.) Na Veliko Lašto sva stopila ob enajstih. Šele ko se prepleza prag in vrhni kamin, te obsije sonce. Vrh police se krene na desno po ožjih gruščastih poličicah do takozvane Findenigove poti izza l. 1877, ki vede od Forca dei Disteis (po naše »V Strmali«) na južni strani Montaža naravnost gori po žlebovih in med stolpovi južno-zapadnega Montaža na greben in na vrh. Z Velike Lašte je ves čas videti mično vasico Dogna, ko se pa zavije proti jugozahodu, imaš pred seboj navpične stene Zabuša (2244) in Strme peči = M. Cimone (2380). Pol ure pod vrhom curlja izpod bolvana precej skrito zadnja vodica. Oddahnila sva se ter napolnila steklenici (od 11. ure 40 minut do 12. ure).

Na vrh sva stopila ob pol 1. Razgled s Špika nad Policami se kosa po svoji razsežnosti in lepoti s triglavskim in onim z najvišjega karnijskega vrha Coglians (2791 m). Lepši je le razgled s Kanina. Triglav ga nadkriljuje s pogledom na jug in vzhod, posebno s pogledom na morje. Lepši pa je pogled s Špika na zahodne in severne snežnike, posebno krasen na Dolomite. Odpočila in nagledala sva se izdatno do 2. ure 20 minut popoldne ter odrinila po stari Brazzovi poti v Nevejo, kamor sva prišla ob 4. uri 40 min. popoldne.

Računal sem izprva, da odrineva iz Dunje ranše in da bode pot krajša, tako da nama bo mogoče še isti dan nazaj v Zajzero čez »Škrbino Hude police« (Forca della terra rossa). No, postalo je prepozno in bila sva oba nekoliko trudna: jaz bolj po mogočnem vtisu vsega, kar sem videl — ena najlepših tur, kar sem jih kdaj napravil! Zato sva ostala raje v prijazni Neveji v koči Societa alpina Friulana in šele drugi dan, 26. julija zjutraj ob pol 7., sva odrinila po planinskih pašnikih proti Poliškim Špikom. (Konec prih.)

Spomini in načrti.

Dr. Fran Tomišek.

(Dalje.)

(Planinska kupčija na Križu.)

Ko sem si tako ogledal okolico in se uveril, da ni boljšega mesta za novo kočo, nego tukaj nad Križko steno, začel sem izbirati prostor. Edino primerno mesto je precej razsežna ravnica, ki leži tik ob vhodišču med Križko steno in strmim pobočjem nad prvim jezerom; lepa zelena trata jo pokriva.

Debelo je pogledal Korobidelj in se čudil, ko sem iz svojega nahrbtnika potegnil namesto klobas in pijače — trak za merjenje in lonček barve ter čopič za znamovanje mej. Kravanja je dotlej tudi ogledoval svet skozi svoj izredno velik daljnogled — prav ponosen je bil nanj — sedaj pa je seveda takoj priskočil in mi pomagal meriti; določila sva za nakup najravnejši prostor, ki leži nekako v sredini gori imenovane ravnice.

Korobidelj je majal z glavo, češ, da si je nedavno prav na tistem mestu že nemško društvo odmerilo več sveta, da postavi novo kočo. To pojasnilo mi je pa le še bolj utrdilo zavest, da je tukaj pravi prostor in da mi ga je vsekako pridobiti za naše društvo. Pogumno sem torej meril naprej in označeval svet, ki ga določim za nakup, z mejniki in rdečimi križi.

Medtem se je nebo nenadoma zatemnilo in pojavil se je močan, silno mrzel piš; kar upogibal sem se pred viharjem, in roke so mi od mrazu odrevenele, ko sem meril in načrtoval kamenje. Nič boljše se ni godilo Kravanji (Korobidelj se je bil poiskal zavetja),

samo da se je kot zaveden Gorenjec hotel pokazati trdnejšega junaka in je ponosno držal glavo po koncu, ko mi je pri merjenju pomagal nategovati trak.

»Hopsa«, pa je dejal vihar in mu je vrgel klobuk črez rob Križke stene.

»Hopsa«, je seveda poskočil tudi Kravanja za klobukom, toda ni se mu ljubilo črez steno; pogledal je pač še črez rob za svojim pokrivalom, toda izginilo je v globočino.

»Nič ne de«, se je tolažil, »saj sem oženjen, že smem priti brez krivcev v Kranjsko goro«. Kot Gorenjec je namreč prej mislil na svoje krivce nego na klobuk ali na veter, ki mu je pošteno hladil razkrito glavo.

Požurila sva se, da skončava svoje delo, potem smo se pa kar najhitreje podali na sestop, da uidemo viharju. Skokoma smo hiteli po robu Križkega sedla, koder je tudi pošteno brila sapa. Ko smo pa prekoračili rob stene in sestopili v prvi kamin, smo dospeli v varno zatišje.

Počasi in previdno smo se spuščali navzdol, posebno krepko se je bilo držati z rokama, ker si z nogami po teh navpičnih strminah ne moreš iskati zanesljivih stopenj; večkrat sem se smukal po hrbtu navzdol, držeč se z rokama, kakor bi se spuščal vznak s telovadnega orodja; tuintam so bili skočniki tako visoki, da sem se moral z eno roko opreti na dolgo palico, ki sem jo zataknil spodaj v kako špranjo, in potem, kar viseč v opori, zdrsniti do kake nižje stopnje.

Bili smo nekako v sredini stene, kar zahrešči nekaj zadaj nad menoj in oglasi se prestrašen vzklik; kamenje zaropče po sosednjem kaminu in že sem mislil, da trešči tudi človek za njim.

Toda ta strah je bil — kakor pravi pregovor — »votel po sredi«: po steni se je namreč prekucnil Kravanjev mogočni daljnogled. Nesreča, ki nikdar ne mirnje, si je ta dan izbrala baš Kravanjo za žrtev. Skrbno smo iskali ob nadaljnjem sestopu dragocenega instrumenta, a brez uspeha: izginil je v nepristopnih žlebovih.

Ko smo končno dospeli do spodnje prečne police, je ponehalo naporno plezanje in z lahkoto smo smuknili na snežišče pod steno.¹⁾

¹⁾ Tura čez Križko steno je bila tačas samo za dobre turiste. Posebno nevaren je bil sestop. Nekoč sta ob sestopu znani turist Kugy in Korobidelj obtičala v steni črez noč; rešil jih je slučajno došli Komac — »Mota« iz Trente. Sedaj je pot nadelana in zavarovana po nemškem plan. društvu.

Zavriskal sem, ker je bil s tem glavni del ture dokončan. Še bolj pa je zaukal Kravanja, ko je v kotu pod Razorom zasledil svoje nezvesto pokrivalo; le daljnogleda ni bilo nikjer zaslediti.

Ker se je dan že nagibal, smo pohiteli proti dolini. Vodnik Korobidelj si sedaj ni več upal ugovarjati mojemu koraku, a izvedel sem pozneje, da si je dobro zapomnil moje vihravo spremstvo.

Korobidelj je ostal v pastirski koči ob sklepu Pišnice, ker je imel drugi dan tudi opravila, jaz in Kravanja pa sva jo brisala proti Kranjskigori in ob večernem zvonjenju sva dospela v hotel pri Pošti.

Tukaj me je že čakal gospod Peterman; odložil sem planinsko palico, v desno roko pa vzel bridko pero: napisal sem »železno« (nerazrušljivo) pogodbo in kupil za naše društvo sporazumno odmerjeni prostor ob Križu. Gospodarski odsek je potrdil in podpisal pogodbo.

S tem je bila končana kupčija na Križu — pili smo tudi še »likof«; o njem pa ne maram kaj več pripovedovati, saj ve vsak pošteni Slovenec, kaki zahtevki, pogoji in nasledki so predpisani ob takem potrjevanju srečno izvršenega nakupa. (Dalje prihodnjič.)

Čez Vesuvij v Pompeje.

Dr. V. Korun.

(Konec.)

Toda moje občudvanje vesuvijanske gostoljubnosti ni trajalo dolgo. Pri odhodu iz gostilne mi je molelo nasproti toliko rok, ki so nasilno zahtevale mancio (napitnino), da sem se vpričo vseh, ki se jih je tikalo, sveto zaklel, da se nikdar več ne dam pod Vesuvijem krtačiti in prati.

Pa priti je imelo še hujše. Ker namreč od tukaj naprej nismo več rabili vodnikov, smo jima odšteli, za kolikor smo se pogodili pri odhodu z vrha. Toda tirjala sta še jedenkrat toliko, češ, da smo se tako pomenili; če trdimo nasprotno, ju nismo razumeli. Zdaj je pa bilo naše potrpežljivosti konec. Bogme, ni se nam šlo tolikanj za svoto, ker razlika je znašala za vsakega le par frankov, ampak nesramno izkoriščanje je odzvalo odpor in sicer ne samo pri nemškem Šanghajcu, temveč tudi v najinih pohlevnih slovenskih dušah. Položili smo pogojeno vodnino na mizo in smo odšli. Vodnika sta denar

Rušica
Špik Police

Razór

Prisojnik

Kranjskagora z južnim planinskim ozadjem.

previdno pobrala, s čimer sta nehote potrdila, da je na njuni strani krivica, vendar sta se za nami spustila glasno kričeč in z rokami klateč. In situvacija je postala naravnost opasna, ko smo prišli na pot, ki vodi med samimi vinogradi. Draždanec je že parkrat zamahnil s pestmi, da se je ubranil nasilnosti svojega vodnika. Ko mu je pa ta pomolel svinčeno liro, čes, da jo je od njega dobil za takso — svinčene lire nosijo ti vesuvijanski poštenjakoviči v žepu, da izsilijo kar največ od nevednega tujca — tedaj jo je Draždanec vzel, zlomil čez pol in kosca zalučil v vodnika. Kakor vidite, poguma se je najin sopotnik dokaj navzel, bivajoč med Kitajci.

Ves ta čas sem se jaz previdno držal v rezervi, igral nekaterikrat ulogo tolmača, pogosto pa sem svoj solnčnik premeril z očmi in pretehtal z rokami; drugega orodja namreč nisem imel s seboj, s čimer bi se bil branil v potrebi. Slednjič je tudi v meni vzkipelo. Kar najodločneje zahtevam od vodnikov imeni ter ju pozovem, naj prideta drugi dan v hotel Santa Lucia v Napolju, kjer sva bila s tovarišem nastanjena, če menita, da se jima dela krivica. Obenem pa pristavim, da ju hočem že primerno priporočiti pri Cooku, zlasti poudarjajoč, da nosita v žepu ponarejen denar, s katerim sleparita potnike.

Ne vem, ali je ta pretnja izdala ali okolnost, da smo se bližali hišam. Dejstvo je, da je junakovičema naenkrat upadel pogum. Nista več zahtevala pravice, ampak prosila sta le še »elemosine« (miloščine). Nam je vzrastel greben, da smo ostali neizprosni, na kar sta se izgubila kot kafra.

Tako smo prišli z Vesuvija; toda do Pompejev je bilo še kako poldrugo uro hoda. Zato smo šli peš samo še skozi vas, ki leži na pobočju tik vznožja in ki je pri zadnjem izbruhu največ trpela; ravno tedaj so popravljali poslopja. Nato smo pa sedli na vlak in se popeljali v Pompeje.

Nejevolja, ki sta nam jo povzročila vodnika, nas je zdaj kmalu minila. In bila nas je sama bravura. Le kadar se je kdo ozrl na svoje od žindre neusmiljeno razsekane čevlje, mu je oblila obraz melanholija. Jaz sem si pa mislil in dejal: »Tako je, če ne poslušáš mene in Cooka!«

Izprehodi po Gorjancih.

Jakob Zupančič.

(Dalje.)

II.

Najzložnejša in seveda ne najkrajša pot iz Novegamesta gre po takozvani karlovški državni cesti čez Gotno vas. Na desno pri Šmihelu se vidi kapelica s pokopališčem, kjer leži pokopana Prešernova Primičeva Julija. Vsak novomeški dijak se čuti dolžnega, da zapiše svoje ime na njen nagrobni spomenik. Napis je nemški. — Takoj zunaj Gotne vasi pridemo mimo golega grička Borončevo pri Pogancih, kjer se pridobiva pesek iz prhkega dolomita. Grič je že na vseh koncih in krajih načet in razjeden, da se kažejo prepadi in visoke bele stene kakor v najvišjih planinah. Flora pa je na tem gričku tako zanimiva in raznovrstna kakor nikjer v okolici Novegamesta. Primerjati bi se k večjemu dalo gorsko zakotje pri Luknji onkraj Prečine.

Čez nekaj ovinkov pride cesta mimo Težke vode na odprto planjavo v grmoviti Žabjek. Svet je tukaj precej enoličen in zapuščen, trnato grmičevje in izsekani gozdčiči ga pokrivajo. Tudi Jan. Trdina ve marsikaj povedati o tej neznanski puščobi Žabjeka. Kmalu smo pri vznožju Mehovskega hriba pri Koroški vasi. Če krenemo tu peš z nove državne ceste na prijazni hrib k staremu gradu, smo v pol ure na vrhu. Razvaline so že precej razdrte. Razgled proti Novemu mestu pa je prav lep, dokler ne zraste mlado grmovje. Z vrha pridemo čez Vinjo vas zopet na državno cesto in sicer k znani krčmi pri Zajcu pod Gorjanci. Odtod se vije nova cesta v krasnih serpentinah navzgor proti vrhu sedla do Straže. Na sedlu se odcepi na levo skraja precej napeta, potem jako zložna cesta (na špecijalni karti Kohlenweg) v gorjansko žago ali fabriko, koje dimnik se že iz Novegamesta vidi prav dobro. Cesta je precej široka in sedaj še prav lepa. Do žage se torej človek lahko pripelje v kočiji. Odtod naprej bi se dalo peljati na vozičku po železni cesti do Krvavega kamna; potem je še samo pol ure peš na vrh. Lepše pa je od fabrike naprej peš iti po dolinici Vel. Paleža.

Vprašal sem nekoč delavca na žagi, kako pravijo temu potoku, dejal mi je — Gorjanec. V Gorjancih je torej vse »Gorjanec«. Hribi so Gorjanci, voda je Gorjanec, ljudje so Gorjanci, ne več Podgorci, zato tudi posestniku fabrike in Gorjancev, Schlesingerju, ni kazalo

drugega, kakor nadeti si ime Goriani. V fabriki že od oktobra 1904 ne delajo več, ker se jim ne izplača. Pred nekaj leti so tudi delavske hiše pogorele.

Odpravimo se torej ob potoku navzgor. Nekaj časa nas spremlja železna cesta. Kmalu se dolinica ostro zavije proti levi (proti severu), nato se dobre četrte ure dviguje in krene zopet na desno, odslej se pa vzpenja zelo hitro. Pri zadnjem ovinku, v nekakem gorskem kotu, zapustimo železno cesto, ki se obrne na levo. V tem kotu pride tudi hrvaška meja z vrhov v dolino in gre ob potoku navzgor. Tudi mi jo udarimo navzgor po zaznanovani poti (znamenja se prično pri fabriki).

Na desni pod nami šumi vodica v jarku in postaja gori vedno manjša. Na levi nad nami se pokažejo skozi drevje velikanske skale, ki štrle kakor bele stene v ničevi zrak. Pot nas pripelje do dobrega studenca, zdaj še četrte ure in že smo iz gozda ven na košenicah. Skoro smo na sedlu, pod katerim je izvir gorjanske vodice (Palež-potoka). Ta studenec izvira blizu 1000 m visoko in je torej najvišji v Gorjancih. Tla pa so tukaj že hrvaška. Sedlo prehaja na vlaško stran v dolg travnat hrbet z lepim razgledom. Spomladi in poleti je tu okrog vse pisano, kakor na velikanskem cvetličnem vrtu. Trdina je gotovo mislil na ta kraj, ko je omenjal v svojih bajkah gorjanske vrtove — Cvetnike. Ni torej čuda, da se tukaj baje tudi naš najlepši metulj apolon veseli življenja. Seveda je že precej redek; vsaj jaz ga pri svojih izprehodih tukaj še nišem zalotil. Na sedlu se zapazi kmalu kolovozna pot, ki prihaja od vlaške strani in gre naravnost proti obraslemu vrhu sv. Gere. Od fabrike do vrha rabi turist eno uro.

Na najvišjem vrhu vseh Gorjancev smo, zato le hitro daljnogled v roko in k razgledu na Belo krajino in na Hrvaško. Proti Novemu mestu in proti Gorenjski se zaradi drevja sicer ne vidi nič. To vsakega moti ali pa jezi. Svoj čas so bile v neko drevo vsekane stopnice, da se je lahko prišlo na vrh. Gorjanci so na kranjski strani do vrha porasli z visokimi bukvami in javorji, na hrvaško stran pa so lepe košenice. Meja gre nekaj časa po vrhu tik ob robu gozda. Gorjanska žaga je sicer nekaj lepih debel že iztrebila in jeseni l. 1904. je silen vihar polomil in izruval precej orjaških dreves, pa za razgled je drevje le še pregosto. Proti Novemu mestu pa nam razgled vrhu tega še zastira Skrajni vrh (1115 m), ki je tudi porastel.

Na vrhu Gorjancev sta bili nekdanj dve mali cerkvici, kranjska in vlaška, zdaj je na obeh krajih samo še dva metra visoko zidovje, vse drugo je razpalo. Med njima teče meja kranjsko-hrvaška. Na

kranjskih tleh je bila cerkva sv. Jedrti (sv. Gere, primerjaj na Gorškem sv. Gendrol), na hrvaški strani pa je stal sv. Ilija. Prof. Orožen govori v svoji knjigi o deželi Kranjski o nekdanjih shodih kranjskih in vlaških romarjev, ki so živeli v vednem prepiru ter nazadnje obe cerkvi porušili. V Metliki pa pravijo, da sta cerkvi sami razpali, ker jih niso popravljali. Proti vzhodu, kakih sto korakov odtod, je najvišja točka Gorjancev (1181 m), označena s kupom kamenja. Nekaj sto korakov naprej, že čisto na hrvaških tleh, je bilo še pred malo leti triangulacijsko znamenje (1175 m). Če stojim na prvem vrhu, se mi zdi hrvaški vrh višji, če stojim na drugem, je zopet prvi višji.

S hrvaškega vrha se lepo vidi cela Bela krajina, v ozadju pa veliki Klek nad Ogulinom. Na Hrvaško proti Jaski, Karlovcu in Zagrebu se pogled izgublja v neskončno planjavo. Vidi se tudi stolna cerkev zagrebška, mesto samo je zakrito po gričih. Prav lepo se vidi v tej smeri, že prav v Gorjancih, hrvaška gora Kum (737 m) nad Sošicami in Žumberakom.¹⁾ Hrib ima obliko stožca ter se dviguje kakih 150 m nad vso bližnjo okolico. (Dalje prihodnjič.)

¹⁾ Tudi v 3. števil., str. 46, 5. vrsta o. sp. čitaj: »Žumberaka.«

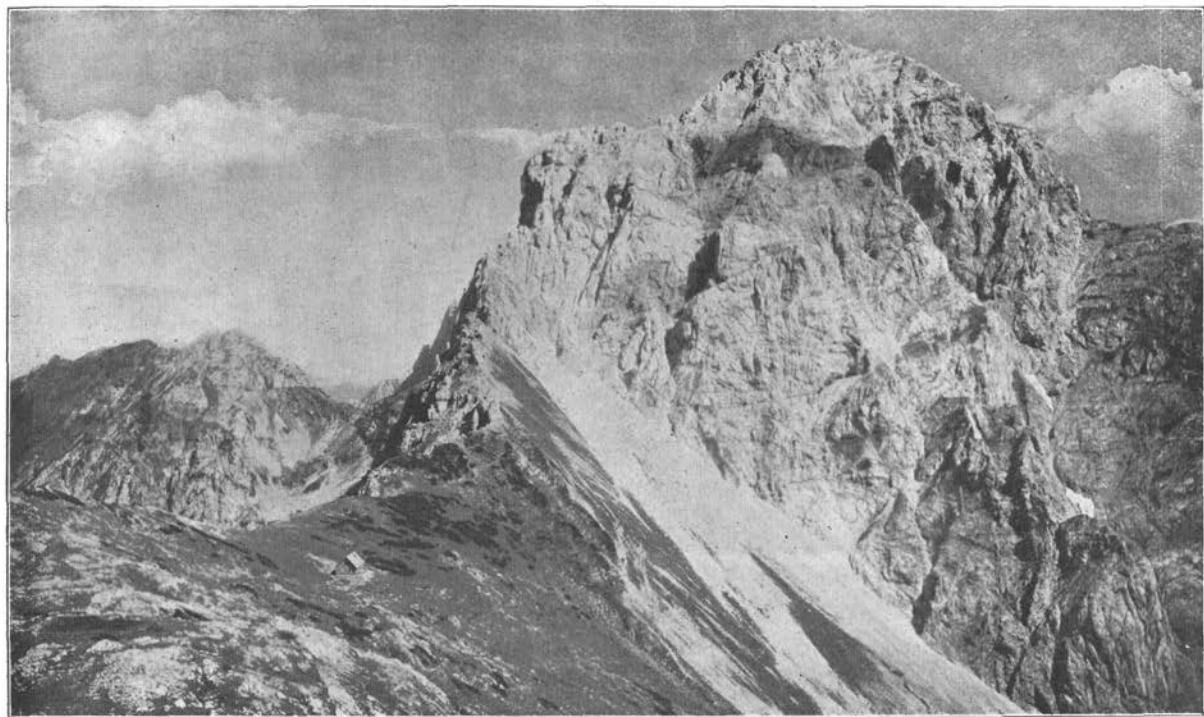
Društveni vestnik.

Umrli člani. — Gosp. Ivan Ditrich, c. kr. davčni oficijal v Litiji, član Litijske podružnice. — Večletni član Cerkljanske podružnice, gosp. Fran Kokolet, nadučitelj v Podbrdu, ki je bil navdušen planinec. Podružnica ga ohrani v hvaležnem spominu za njegovo požrtvovalnost, zlasti izza časa gradnje kočice na Poreznu. Blag mu spomin! — Dne 23. svečana t. l. je v Idriji umrl trgovec in posestnik gospod Valentin Treven, ki je bil ves čas od ustanovitve »Idrijske podružnice S. P. D.« njen zvest član in že izza mladih let ljubitelj prirodnih, posebno planinskih krasot. Kljub svoji visoki starosti in bolehnosti je še lansko leto posetil vrh Javornika nad Črnim vrhom. — Gosp. Anton Flis na Vrhniki, mnogoletni zvesti član Osrednjega društva.

Novi člani: — Osrednjega društva: gdč. Vita Zupančič, učiteljica; gdč. Fani Rastohar, gostilničarka; Josip Balon, gostil. in posest.; gdč. Ljudmila Kraigher; Janko Lenasi, trgovec; Hugo Lenasi, poštni asistent, (vsi v Ljubljani); Josip Oblak, cand. iur.; Ivan Domicelj, kult. tehnik; Viktor Starovašnik, gozd. tehnik, (vsi na Dunaju); Josip Kraigher, trgovec; gdč. Jelica Ažman, učiteljica; Josip Vodopivec, visokošolec; Anton Boc, poštni administrator, (vsi v Postojni); Lavoslav Bučar, župan in posestnik v Kostanjevici; Henrik Povše, župnik na Čatežu, p. Vel. Loka; Arnold Herzog, bančni ravnatelj, Zagreb; Karel Kobza, revir. gozdar v Javorniku pri Št. Petru; Peter Zebe, posest. v Št. Petru na Krasu; Alojzij Durjava, posestnik v Matenji vasi; Matija Dekleva, veleposestnik v Novi Sušici; Matej Ahačič, kaplan v Hrenovicah. — Cerkljanske podružnice:

Planinš(č)ica Krofička

Planjava

Kamniško sedlo — Planjava.

7/4

gdč. Zorica Mozetič, učiteljica v Cerknem. — Idrijske podružnice: gg. Demšar Fran, trgovski poslovodja; Grilc Josip, trgovski poslovodja; Lapajne Vinko, stud. iur.; Senčar Josip, trgovski sotrudnik; Vinkelhofer Viktor, trgovski poslovodja; Winter Fran, trgovski sotrudnik; Kravanja Fran, trg. sotrudnik; gdč. Lapajne Pavla, trgovčeva hči; (vsi v Idriji). — Il. Bistriške podružnice: gg. Česnik Dragotin, nadučitelj na Knežaku; Domicelj Alojzij, trg. in posestnik v Zagorju; Pavlin Josip, asistent južne železnice v Trnovem; Vilič Josip, hotelir v Il. Bistrici; Gostiša Josip, postajni načelnik v Št. Petru. — Koroške podružnice: gg. Prosekar Matej, posestnik na Plešivcu; Mörzl Zdravko, kaplan v Dobrlivasi; Jeras Arnošt, želez. asistent v Trbovljah. — Kranjske podružnice: gg. Bloudek Bol., c. kr. stavb. svetnik; Dokler Anton, c. kr. profesor; dr. Globočnik Edvard, zdravnik; Golob Josip, hotelir in posestnik; Komatar Tinica, c. kr. prof. sopr.; Konkolik Frant., ravnatelj valj. mlina; Křivancova Mila, inž. soproga; Kuralt Fran, posest. in gostil.; Omersa Ivanka, trg. hčerka; dr. Pernè Fr., c. kr. prof.; Cvar J., knjigovodja; Geiger Mar., kavarnarjeva soproga; Kuralt Angela, posest. hčerka; Meden Joško, knjigovodja; Premru Kr., krojač; Pučnik Konrad, posest.; Kokalj Iv., posest. soproga; Pogačnik Fran, posest. in gostil.; dr. Šavnik Janko; Cerovšek I., poslovodja; Potušek Ivan, posest. in friz.; Rus Rudolf, urar; (vsi v Kranju); Zupan Josip, posest. in gostilničar v Zabreznici. — Kranjskogorske podružnice: ga. Kunaver Anica na Selu; Pezdič Ciril, c. kr. davč. asistent; Fröhlich Jožef, kaplan; Oljšak Toussaint, c. kr. sodni oficijal; Hribar Marija; Zavodnik Anton, organist; (vsi v Kranjskigori); Papler Franica v Doslovčah; Strle Ela v Žirovnici; Zima Jožef, posestnik na Dovjem; Juvan Ivan v Ratečah. — Litijske podružnice: gdč. Tomazin Milka v Šmartnem. — Podravske podružnice: Sernc Marija, veleposestnikova soproga na Smolniku. — Savinjske podružnice: Kunej Anton, knjigovodja v Celju; Časl Ivan, nadučitelj v Špitaliču. — Šaleške podružnice: gdč. Fister Julči, učit.; g. Krajnc Jože, učit.; (oba v Šmartnu ob Paki). — Tržaške podružnice: Dobida Blaž, posest.; Zwitter Valentin, trg.; (oba v Trstu). — Pripomnja uredništva. — Podružnice razvrščamo v abecednem redu, vse posamezne gg. nove člane pa v sporedu in z naslovi, kakor so prijavljena njih imena tajništvu, oz. blagajništvu Osred. odbora.

Darila. — Za Prešernovo kočo Kranjski podružnici: Volilo rajnkega g. Iv. Majdiča 200 K; Kreditno društvo v Kranju 75 K; nabiralniki: pri Joštarju 19:37 K; g. Mayra 4:85 K; g. Jezeršeka 8:20 K; pri promociji na Javorniku nabrala pedel in portir 11:32 K; g. Bloudek B., stavb. svetnik, 1 K; več skupaj 86 v; gdč. Jeglič Ivanka iz Sela poslala 37:72 K (darovalci so jih: g. Rih. Negovetič, pristav drž. žel. v Trstu, 5 K; Fr. Jebačin, pristav drž. žel. na Jesenicah, 3 K; Jos. Božič, asistent drž. žel. na Jesenicah, 1:40 K, Fr. Kalan, trgovec v Žirovnici, 2 K; Fr. Papler, posestnik v Doslovčah, 1 K; Herman Sirnik na Breznici, 1 K; Jos. Kunaver iz Ljubljane 2 K; iz nabiralnika 22:32 K); Rudolf Kokalj v Kranju, 50 K. Odbor se zahvaljuje vsem darovalkam in darovalcem, osobito gdč. Ivanki Jegličevi na Selu, ki je pridobila s svojo neumorno delavnostjo lepo vsoto v prid Prešernove kočice. — Posavski podružnici kot podporo: po 4 K: gg. Potovšek, župnik v Artičah, I. Mešiček, župnik v Brežicah, Krulej L., tehnik, in Fr. Drnovšek, učitelj (oba v Sevnici), K. Elsbacher, veletržec na Laškem; po 2 K: gg. Končan, vikar, Šegula, kaplan, J. Elsbacher, kaplan (vsi na Laškem), Št. Šuc v Sevnici, Jos. Zorn, učitelj v Loki; po 1 K:

gg. R. Cimperšek v Sevnici, Jenčič, Bobbera, trgovec, Račk, trgovec (vsi v Loki). — Posavski podružnici za vodnjak pri Jurkovi koči: gg. Majdič Peter, veleindustrijec v Celju, 10 K; Perozzi Jos., ravnatelj v Trstu, 10 K; Korbar, notar v Sevnici 4 K; R. Zanier, veletržec v Št. Pavlu, 5 K; F. Seliškar, okr. sodnik v Sevnici, 6 K; Kunej B., ravnatelj v Žalcu, 4 K; na Laškem: dr. Kolšek, odvetnik in Oton Belec, ravnatelj, po 4 K; v Krškem: Dr. Pompe, okr. sodnik in dr. Levičnik, okr. sodnik, po 4 K; Hutt, c. kr. davčni nadzornik, 2 K; Humek M., mešč. učitelj, Jur. Adlešič, nadučitelj, Cotter, sodni uradnik, po 1 K. — II. Bistriški podružnici: za kočo pod Snežnikom so darovali: Niko Weber, trg. potnik, 2 K; Kristjan Hodnik, 1 K; Jožef Bekš, 1 K. — Osrednjemu odboru: Neimenovan, 100 K; ga. Angela Skušekova, 40 K, nabrala za razgledni stolp na Šišenskem vrhu; Ivan Korenčan, 10 K; pri fantovščini g. ing. Skaberneta v Nar. domu nabralo se je 15 K; Ivan Bele, učitelj, 4 K. — Vsem darovalcem priskrba zahvala! — Knjižno darilo. Gosp. dr. A. Švigelj je podaril knjižnici Osrednjega društva večjo zbirko strokovnih turistovskih, krasno vezanih knjig in časopisov. Za dragocen dar mu bodi izrečena najiskrenejša zahvala!

Turistovsko kočo ob izviru Bistrice prevzame letos »Slovensko Planinsko Društvo« v oskrbo. Meščanska Korporacija Kamniška, ki je lastnica te kočice, jo je namreč dala za »Uršičevo« kmetijo vred našemu Osrednjemu odboru za 6 let v zakup. S tem pridobimo novo planinsko postojanko, ki bo toliko važnejša, ker je Kamniška Bistrica znamenita po svojih naravnih lepotah, a tudi pravo izhodišče za ture po Savinjskih planinah. Društvo uredi oskrbovanje kakor po drugih svojih planinskih zavetiščih in otvori kočico že koncem maja.

Občni zbor Osrednjega društva se vrši dne 17. aprila ob osmih zvečer v gostilniških prostorih »Narodnega doma« v Ljubljani. Na sporedu so poročila o delovanju Osrednjega društva in podružnic, priglašeni samostojni predlogi in slučajnosti.¹⁾ Podružnice naj pošljejo svoja letna poročila in računске zaključke Osrednjemu odboru zanesljivo vsaj osem dni pred občnim zborom.

Občni zbori²⁾. — 2. *Cerkljanske podružnice.* — Vršil se je dne 6. januarja 1909. Načelnik, gospod nadučitelj Anton Stres, pozdravi udeležence, omenja veliki pomen našega društva ter vneto vzpodbuja v nadaljnje složno delovanje in se zahvaljuje v imenu odbora članom za zaupanje, izkazano mu v vprav zaključeni dobi, ter za mnogobrojno udeležbo. Nato poroča tajnik, gosp. cand. phil. Ciril Peternelj. Letos izkazuje tajniška knjiga 81 številnk odposlanih in prejetih spisov. Gosp. Francu Trčeku, sedaj c. kr. okr. gozdarju v Škofji Loki, se je poslala pismena zahvala za njegovo delovanje in požrtvovalnost za našo podružnico, osobito ob času gradnje kočice na Poreznu. Gosp. Josipu Rakovščeku, nadučitelju pri Sv. Luciji, in gosp. Juliju Kogaju, učitelju v Starem Selu, se je podružnica zahvalila za večletno vztrajno in uspešno sodelovanje. Gospodje Ivan Štraus, gostilničar Podbrdom, Josip Prijatelj, nadučitelj na Grahovem, in Anton Mavri, občinski tajnik v Hudijužni,

¹⁾ Pri občnem zboru se otvori razstava slik, o čemer poročamo na str. 79.

²⁾ Poročila o občnih zborih objavljamo v istem sporedu, kakor nam dohajajo. Došla so že tudi poročila o občnem zboru Kamniške, (izrednem) Kranjske, Idrijske in Podravske podružnice.

so se naprosili, da sprejmejo tudi to leto poverjeništvu, kar so blagovoljno storili. Deželni zvezi za promet tujcev v Gorici se je vpsalala prošnja za podporo s priloženim računskim zaključkom za leto 1907 in s proračunom za leto 1908. Na to prošnjo se je deželna zveza odzvala z velikodušnim darilom 100 K, za kar se ji je izrekla pismena zahvala in se ji izreka pri zboru tudi ustmena. Ustanovil se je pri podružnici odsek za promet tujcev. Ta ima skrbeti za stanovanja in druge udobnosti. Sestavil se je seznam stanovanj in kratek opis kraja; vse se je, skupno z zbirko razglednic in krajevnih slik, poslalo Deželni zvezi za promet tujcev. Deželna zveza pa je podružnici poslala društveno izkaznico, proseč, da širi med gostilničarji zanimanje za Zvezo, poslala je tudi nekaj izvodov knjižic glede povzdigovanja tujskega prometa in letna poročila, da jih razdelimo. Prosi nas za poročila glede tujskega prometa v minulem letu. Osrednjemu odboru se je poslal računski zaključek za leto 1907 in proračun za leto 1908. Pri otvoritvi Frischaufovega doma na Okrešlju je podružnico zastopal tajnik. Znano škodo, katero so nam prizadeli ljudje, ki ne upoštevajo ali ne umejo važnosti naših naprav, smo naznanili tukajšnji c. kr. orožniški postaji s prošnjo, da o tem obvesti tudi sosednje postaje. V zadnji odborovi seji se je sklenilo vložiti pri trgovski obrtni zadrugi, pri Deželni zvezi za promet tujcev in pri c. kr. ministrstvu za javna dela prošnje za denarne podpore. — Delovanje v turističnem oziru je bilo tudi še letos osredotočno na Poreznu. Gospod Peter Brelih je zaznamoval pot iz Cerknega na Poreznu, je postavil okoli kočē kaŕipotne table v vse smeri, umestil strelovod vrhu Porezna in prenovil konice pri strelovodih na kočē. Gosp. nadučitelj Franc Kokole je zaznamoval poti iz Podbrda na Črno Prst in čez Petrova Brda na Poreznu. Gosp. Josipu Rakovščeku, nadučitelju pri Sv. Luciji, gosp. Čeliku na Bukovem, Osrednjemu odboru v Ljubljani, Tržaški podružnici in gosp. Francu Demšarju v Zalem Logu so se poslali ključi k kočē na Poreznu. Gmotne razmere niso dopuščale, da bi bili napravili že letos pri kočē vodnjak. Uravnal pa se je studenec pol ure pod kočē in zaznamovala pot do njega. Porezensko kočē je letos posetilo okoli 200 hribolazcev. Na drugi strani smo si otvorili novo polje za naše delovanje. Po krasnih slapovih in kaskadah znamenite Pasice, ki nudijo na primeroma majhnem prostoru mnogo naravnih krasot in zanimivosti, smo v prvem delu, t. j. do »Hrama«, napravili dostopne. Tudi tu se imamo mnogo zahvaliti gosp. tehniku Petru Brelihu, ki je prebil večji del svojih počitnic v Pasicah ter lastnoročno obdelaval strmo skalovje in vsekaval stopinje. Dne 23. avgusta smo z večjim društvenim pohodom otvorili to pot, po otvoritvi pa smo v Logu proslavili ta dan s priprosto domačo zabavo, šaljivo pošto in plesom. Člani naše podružnice so priredili izlet na Triglav, na Črnoprst, več izletov na Porezen, Blegaš in po drugih domačih hribih. — Končujoč svoje poročilo, se tajnik še zahvaljuje gosp. Jerneju Strausu in Vaclavu Tušarju, ki sta ga ob času odsotnosti nadomestovala. — Po odobritvi poročila blagajnika, gosp. Jerneja Strausa, predlaga gosp. Avgust Brelih odboru absolutorij in mu v imenu navzočih izreka zahvalo za neumorno in skrbno delovanje v prid podružnice. — Nato se vrše volitve novega odbora. Izvoljeni so: g. Anton Stres, nadučitelj, načelnik; g. Peter Brelih, načelnikov namestnik; g. Janez Bonač, c. kr. davčni asistent, tajnik; g. Jernej Straus, gostilničar, blagajnik; gg. Vaclav Tušar in Fran Peternelj, odbornika; gg. Viljem Peternelj in Josip Plemelj, računska preglednika.

3. *Savinjske podružnice.* — Vršil se je dne 30. prosinca 1909. v Celju v »Narodnem domu«. Bil je to 15. občni zbor in sicer tretji v Celju.

Otvoril ga je podružnični načelnik g. nadučitelj Fran Kocbek, ki se je v svojem nagovoru s toplimi besedami spominjal prerano umrlega zvestega člana g. dr. Dečka. —

Nato je prečital podružnični tajnik gosp. J. Šijánec daljše poročilo o stanju in delovanju Savinjske podružnice v letu 1908. (Obljubljen nam je iz njega izvleček. Uredn.)

Tajnikovo poročilo se je sprejelo z zadovoljstvom na znanje, tako tudi blagajnikovo. Savinjska podružnica je imela v letu 1908 dohodkov 3791 K 37 v; stroškov 3746 K 26 v; torej 45 K 11 vin. prebitka. Premožensko stanje izkazuje 31767 K. Ker pa ima podružnica še precej dolgov pri treh posojilnicah in več neplačanih računov, je čista imovina le 15.916 K. Proračun za leto 1909. se je sestavljal s 3350 K 89 v primanjkljaja. — Blagajniku (blagajniške posle opravljaj načelnik sam) se je izrekla zahvala na neumornem delovanju in se mu je dal absolutorij. Preide se na naslednjo točko sporeda: volitev novega odbora. — Načelnik omenja, da je ves odbor sklenil svoj odstop, češ, naj se volijo v odbor mlajše moči, zlasti v Celju. Temu ugovarja celjski član gosp. Salmič. On pravi približno tako-le: Ako opazujemo delovanje naše podružnice, zlasti delovanje njenega predsednika, moramo pač nasprotovati temu, da bi se premestil odbor v Celje. Bilo bi to nekako tako, kakor če se vzame otroku mater. Da bi se v Celju ustanovil pod okriljem Savinjske podružnice poseben Celjski odsek, proti temu nima govornik načelnih ugovorov. Res bi se v Celju samem in v okolici ne dalo dosti več potov zaznamovati itd., ker so vsi važnejši že markirani od nemških korporacij. Celjski odsek pa bi imel lepo nalogo, podpirati podružnični odbor z nabiranjem novih članov, prispevkov, s prirejanjem izletov, veselice itd. G. Kocbek omenja, da se je že javno stavilo vprašanje: Zakaj Savinjska podružnica v Celju in v okolici nič ne deluje? in nasveti: V Celju se osnuj nova Celjska podružnica Slov. Plan. Dr.! Na to odgovarja: če je odbor večinoma v Gornjemgradu, gotovo ne more tako lahko delovati v celjski okolici, a glavno torišče delovanja Savinjske podružnice je Savinjsko gorovje in ravnati se je po načelu: Najprvo planine, potem nižji kraji! Sicer pa je po možnosti Savinjska podružnica tudi v obližju Celja delovala, n. pr. na Mrzlici. Bati se se je tudi, da se z ustanovitvijo Celjske podružnice pokoplje Savinjska, ker bi ona ne mogla uspešno delovati, ako bi bila navezana samo na člane v Gornjegrajskem okraju, kajti celjska bi ji odvzela mnogo članov in podpor. Da se pa naj ustanovi za Celje in okolico poseben odsek izmed članov, to je sklenil odbor sam predložiti zboru. Ta odsek bi nabiral nove člane ter prispevke in darila, zaznamenoval pota itd. v okolici celjski, prirejal izlete, predavanja, poučno-zabavne sestanke, veselice itd. Vse to pa pod okriljem Savinjske podružnice in v njen prid. G. dr. Božič predlaga, da se naj govori o celjskem odseku pozneje, v prvi vrsti je sedaj točka: volitev novega odbora. Vsak pripoznava, da je delovanje Savinjske podružnice bilo splošno zadovoljivo, dá, bilo je tako, da smo nanj ponosni, bilo je izvrstno. Čemu bi tedaj volili druge može v odbor, ko so dosedanji odborniki povsem marljivo, vestno in neumorno delovali. Dosedanji odborniki se naj izvolijo nanovo, po vzkliku. (Z navdušenjem enoglasno sprejeto.) — Izvoljeni so tedaj za nadaljnjo dobo treh let predsednikom in ob jednem blagajnikom g. Fran Kocbek, nadučitelj

v Gornjemgradu, tajnikom g. Ign. Šijánec, učitelj istotam, odbornikoma pa g. Franc Podbrežnik, tajnih gornjegrajskega okrajnega odbora in g. dr. Josip Vrečko, odvetnik v Celju.

Nato govori g. dr. Božič dalje o Celjskem odseku. Četudi imajo v celjski okolici Nemci že skoraj vse markirano, bi se dalo vendar še marsikaj storiti, zlasti dati našim gričem in dolom slovensko lice. Tega dela pa ne moremo naprtiti podružničnemu odboru, ker njega glavno delo mora pač biti v Alpah. Tam je najtežje in najnapornejše, a tudi najpotrebnejše delo. To pa, kar bi bilo delovati v celjski okolici in nadalje, naj prevzame poseben odsek, kateremu na čelu naj stoji celjski podružnični odbornik. Odsek bi deloval z lastnimi prispevki in bi podpiral podružnični odbor v delovanju. Načelnik odseka je celjski podružnični odbornik, ki bi vzdrževal stik med odborovim odsekom. Odsek naj bi imel 4 ali 5 članov. — Ker je občni zbor tem izvajanjem pritrjeval, je izjavil g. iur. Hrašovec Šandor v imenu kluba celjskih naprednih akademikov, da pozdravlja idejo ustanovitve Celjskega odseka in da je klub pripravljen v odsek odposlati enega odposlanca.

Govorili so še k točki gg. profesor Jošt, nadučitelj Gradišnik, Salmič, iur. Prekoršek, Kocbek, Smrtnik, dr. Božič in drugi. Ustanovitev odseka se je sklenila in vršile so se volitve v njegov odbor, ki naj obstoji iz osem članov.

Izvolili so se v Celjski odsek gg.: predsednik dr. Vrečko, odvetnik, kot celjski podružnični odbornik, Josip Hočevnar, krojaški mojster, Fran Kranjc, učitelj, Rafko Salmič, urar, iur. Dragotin Vrečko, iur. Prekoršek, dr. Gvidon Sernec, starosta Celjskega Sokola, kot zastopnik tega društva in en član kluba celjskih naprednih akademikov, ki se še določi.

Izmed predlogov in nasvetov omenjamo: G. dr. Božič predlaga, naj se napram članom nemških plan. društev postopa tako, kakor postopajo ona nasproti članom našega društva. Odbor dobi nalog, da stopi glede tega z Osrednjim društvom v dotiko. — Razgovor o »deželni podpori« je bil tudi kaj živahen in se je soglasno sklenila na predlog g. Kranjca rasolucija: »Deželnim poslancem, ki so delovali za podporo Savinjski podružnici S. P. D. se izreče izkrena zahvala; zlasti pa še gospodoma dr. Hrašovcu in dr. Ploju.

Gospod Smrtnik omenja, da pride letos k otvoritvi Sokolskega doma v Celje mnogo gostov — Sokolov. Naj bi takrat naša podružnica priredila kak skupni izlet v Savinjske Alpe. Ta izlet bi se vzel potem v program. — Temu pritrjuje g. dr. Božič; predlaga se, da se takrat v pisarni »Sokolskega doma« napravi razstava fotografij, slik in drugih predmetov iz naših krajev. Taka razstava bi vplivala na marsikoga, da bi šel raje na izlet v krasne Savinjske planine. Priredi jo naj Savinjska podružnica. Predsednik obljubi, da bode podružnica dala v to svrho slike in druge predmete rade volje na razpolago. G. prof. Jošt predlaga, naj se s slikami naših planin dekorira celjski Narodni dom in naj se na kolodvorih razstavijo skupine slik iz naših krajev.

G. Salmič stavi predlog, naj naša podružnica predlaga Kamniški, da napravi ona pot s Škarij čez Planjavo na Kamniško sedlo. Se sprejme z dodatkom, da se za posredovanje naprosi Osrednji odbor.

G. Pesek, predsednik socialnega odseka »Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic« sproži misel, da bi se ob priliki letošnje »Zvezine« skupščine, ki bo na Štajerskem, priredil kak izlet v planine. G. nač. je rade volje pripravljen vse urediti.

Nato zaključil načelnik občni zbor z zahvalo in s pozivom za posežanje naših planin in naših planinskih naprav. — *ij* —

4. *Posavske podružnice.* — Vršil se je dne 24. januarja t. l. v Rajhenburgu. O njem se nam poroča sledeče: Blagajnikovo poročilo izkazuje 347 K 95 v dohodkov; med temi je znatni prebitok lanskega planinskega plesa, po 140 K. — Stroškov je bilo 486 K 90 v; med temi je najznatnejši za nabavo perspektiva 212 K. — Leto se je torej končalo s primanjkljajem 142 K 40 v. — Tajnik je v šaljivi obliki poročal o križih in težavah tekom preteklega leta. V tekočem letu se namerava pri koči na Lisci zgraditi vodnjak za kapnico, ker blizu ne daleč ni vode. — Odbor je ostal stari.

5. *Litijske podružnice.* — Vršil se je dne 27. decembra 1908. — Podružnični načelnik, gosp. Ivan Jenko, otvori občni zbor in pozdravi navzoče zborovalce. Podružnični tajnik, g. Ivan Demšar, poroča o društvenem delovanju v letu 1908 sledeče: Podružnični odbor se je trudil v pretečenem letu po možnosti, da doseže namen društva v našem okraju. Izboljšale so se markacije nekaterih potov: Zagorje-Kum, Sava-Sv. Gora (čez Leše in Matico), Sv. Planina-Čemšenik-Izlake, Lupinca-Primskovo. Pri izletih (na Sv. Goro, Sv. Planino-Čemšenik-Izlake, Kum, Primskovo, Kamniško Sedlo in Sv. Višarje) smo imeli večinoma slabo vreme. Med podpornike društva štejemo tudi pretečeno leto posojilnici v Zagorju in Litiji, ki ste naklonili podružnici vsaka po 30 K. Tudi nemila smrt je zahtevala v naših vrstah svojih žrtev; ugrabila je člana gg. sodnika F. Nerata in posestnika V. pl. Wurzbacha. — Število članov je koncem leta 1908. znašalo 68. — O podružničnem gmotnem uspehu poroča blagajnik g. Josip Modic. Dohodkov je bilo 554 K 99 v, izdatkov 173 K 20 v, torej prebitka 381 K 79 v. Čista imovina podružnice znaša koncem leta 1908. 1383 K 79 v. — Ker je dosedanji načelnik g. Ivan Jenko vsled rahlega zdravja odložil načelnništvo, je bil pri volitvah, ki so se nato vršile, izvoljen sledeči odbor: Josip Modic, c. kr. poštar v Litiji, načelnik; Ivan Demšar, c. kr. davčni oficijal v Litiji, tajnik; Fran Pernuš, c. kr. sodnik v Litiji, Bernard Andolšek, nadučitelj v Litiji, odbornika. G. Modic se zahvali odstopivšemu načelniku g. Jenku za njegovo požrtvovalnost in vnemo napram podružnici ter ga prosi, da ostane tudi v prihodnje društvu naklonjen.

Obzor.

Častni večer je priredil dne 18. marca osrednji odbor častnemu članu gospodu prof. Franu Orožnu. V prijateljskem krogu odbornikov, ožjih znancev in tovarišev mu je izročil društveni predsednik g. Dr. Fran Tomišek umetniško izdelano častno diplomo (obkroženo s krasnima slikama Črneprsti in Orožnove kočje), ki mu naj bode lep spomin na one trudapolne čase, ko je skozi 15 let načeloval mlademu, za obstanek in prospeh se borečemu društvu. (Diplomo je izdelal znani umet. g. H. Smrekar). — Na čast slavljencu sta še govorila gg. dr. Švigelj in okr. glavar Lapajne, slavljence pa se je zahvaljeval v lepih besedah, razkrivajoč velik kulturni in vzgojni pomen planinstva.

Kamniška kočja je to zimo vsled viharja hudo trpela; skoro vsa pločevina je s strehe potrgana. Zato bo dal Osrednji odbor streho nanovo prekriti, in sicer s škodljivkami iz macesna, in bo izvršil tudi razne druge poprave (obitje

znotraj, zmanjšanje oken). Za streho potrebni macesnov les je društvu podarila Kamniška meščanska korporacija, za kar ji izrekamo prisrčno zahvalo.

Poskus zimske ture na Triglav. — Dne 10. februarja t. l. je poskusil dr. Henrik Tuma z vodnikoma Josipom Komacem »Pavrom« in Antonom Tožbarjem »Špikom« turo iz Mojstrane skozi Kot na Triglav. Odšli so ob 10. uri 45 min. dopoldne, izprva po ledeni, izvoženi poti do konca erarskega gozda (1½ ure), potem s krpeljami do konca Kota in do srede Gub pod veliko skalo (1½ ure), odtod po od vetra zbitem snegu z derezami do kote 2106, t. j. do vhoda v Pekel. Tu je zabranil pot naprej orkan. Tožbar, ki je šel naprej, da bi zakuril v Dežmanovi koči, je moral ponovno polegati po tleh, da ga veter ni strmoglavil. V presledkih se je vrnil do roba Pekla nazaj, izjavlja, da ni mogoče odoleti silnemu vetru. V dolini so se nabirale snežne megle, zato se je po kratkem posvetovanju sklenilo: nazaj. Od 5. ure 10 min. do 6. ure 10 min. so napravili pot od vrha Pekla pa do pod Gub, ob 9. uri 15 min. so prišli v Mojstrano nazaj. Dasi se je poskus, priti pozimi skozi Kot na Triglav, izjalovil, se je izkazalo, da je zimska tura na Triglav ob ugodnem vremenu mogoča. Pot zahteva rabo krpelj, derez in v zadnjem delu vrvi. Iz Mojstrane do konca Kota je 2½ ure, po skloninah do Pekla (kota 2106) 3½ ure hoda. Od Pekla naprej je pot lažja pri normalnih razmerah in ne nudi posebnih težav. Čez veliko snežišče je treba naravnost na veliki vrh po nekdanji, stari srednji poti. Lažja, dasi daljša je pot skozi Krmo, najlažja je pa od južne strani od Marije Terezije koč. Vse tri ture so za dobrega turista izvedljive. Računati je od Mojstrane do Kredarice ob normalnih razmerah vsega skupaj devet ur poti brez počitka. Na vrh utegne biti dve uri, oziroma, če je treba sekati stopnice od snežišča gori, razmerno več.

Razstava slik. — Pri občnem zboru Osrednjega društva, dne 17. aprila, se odpravi razstava za planinsko slikanje. Letošnja udeležba obeta veliko uspeha. Razstava traja do nedelje, dne 25. aprila, in se zaključi ta dan zvečer ob osmih s planinskim večerom (predavanje — skioptikon i. t. d.). — Za razstavo se je ustanovil poseben odsek, obstoječ iz gg.: Fr. Vesel, Badiura, dr. Zupanc, Skušek, Brinšek. — Odsek prosi in pozivlja vse slovenske amaterje k mnogoštevilni udeležbi. Najkasneje do 6. aprila naj določijo svoje slike Osrednjemu odboru S. P. D. v Ljubljani. Eventualna pojasnila daje odsek.

Od Posavske podružnice. — Dne 7. februarja se je vršil letošnji planinski ples »Posavjanov« v Rajhenburgu. Kakor lani je bil i letos prav dobro obiskan. Počastili so ga celo vrli Žalčanje, ki jih je dovel v lepem številu načelnik gospod B. Kunej. Došlo je tudi dokaj bratov Hrvatov, vrlih pevcev. — Vsa hvala gre gospodoma Reinerju in Jankoviču, da sta preskrbela vrlo uspelo dekoracijo: nad »Triglavsko koč« se je vzpenjal mogočni Triglav, z Aljaževim stolpom na vrhu, in proti njemu se je trudil znani »Trebušnik.« Lepi kostumi, neumorna godba, dobra postrežba — vse se je združilo, da se je zabava v vsakem oziru posrečila.

Odlikovanje „Planinskega Vestnika.“ — C. kr. deželni šolski svet za Kranjsko je z odlokom z dne 7. marca 1909., št. 1353, pozval vse okrajne šolske svete, naj opozore krajne šolske svete, šolska vodstva in knjižniške odseke

na »Planinski Vestnik« v svrhu naročbe za učiteljske knjižnice, s pripomnjo, da je časopis i pripravno štivo za učence višjih stopenji učiteljstvu dobra opora pri pouku v domovinoznanstvu. — Srčna hvala gospodu referentu!

Naše slike.

a) *Kamniško sedlo — Planjava.* — Pred seboj imamo Kamniško sedlo (1921 m), široki prelaz, ki tvori prehod iz goščav Kamniške Bistrice v prijazno Logarsko dolino; na sliki je vidna vzhodna sedlina proti Planjavi (srednji temni rob na levo). Planinska trata pokriva vrh sedla in južno pobočje, proti Logarskemu kotu pa je rob navpično odsekan. Sredi sedla stoji (na naši sliki zelo majčkena) znamenita Kamniška koč. (Večjo nje sliko in popis priobčimo o priliki). Iznad sedla pa kipi proti nebu raztrgana glava silne Planjave (2392 m), ki je od te strani še danes težko pristopna. Iz ozadja — onstran Logarske doline — se dvigujeta v podnožju Ojstrice Planinščica (1733 m) in Krofička (2035 m).

b) *Kranjskagora z južnim planinskim ozadjem.* — V »Gornji Dolini«, eno uro hoda nižje glavnega izvira Save „Dolinke“, leži ob pritoku s pečevjem obsute Pišnice (Pešnice) prijazna gorska vas Kranjskagora (812 m), priljubljeno planinsko letovišče. Turistom je ta gostoljubni kraj važen kot izhodišče po Razórsko-Škrlatični skupini Julijskih Alp in za prehod v Trento. Koj za vasjo, ki jo vidimo v ospredju slike, se na levo dviguje severni pomol Škrlatične skupine: ostri Špik (2472 m) in raztrgani nižji sosedi Rušica in Police (2350 m). Najlepše pa je slikovito ozadje: pogled preko temne Velike Pišnice na znana nam orjaka Prisojnik (2547 m) in Razór (2601 m). — Primeri naš spis »Spomini in načrti.« T.

Slovstvo.

Pridržujoč si podrobneje navedbo vsebine raznih turistovskih publikacij, opozarjamo topot naše bralce na bratski naš list: »Alpský Vestnik« čigar 5. šte. tek. letn. je s člankoma »Krnični Turm« (spisal Dr. Jiří Čermák) in »Na Kanin z Rezije« (spisal Dr. V. Dvorský, ki se kaže tu jako vedrega humorista!) posvečena istemu okrožju, ki ga opisuje v našem listu sodrug teh čeških veleturistov, dr. H. Tuma.

Vsebina: — Janko Mlakar: Po visokih Alpah in nizki Lombardiji. (Str. 61). — Dr. H. Tuma: Špik nad Policami (Bojec, Montaž). (Str. 63). — Dr. Fran Tomiňšek: Spomini in načrti. (Str. 66). — Dr. V. Korun: Cez Vesuvij v Pompeje. (Str. 68). — Jakob Zupančič: Izprehodi po Gorjancih. (Str. 70). — Društveni vestnik: Umrli člani, Novi člani. (Str. 72). Darila. (Str. 73), Turistovska koč ob Izviru Bistrice. (Str. 74), Občni zbor Cerkljanske podružnice, (Str. 74), Savinjske podružnice, (Str. 76), Posavske in Litijske podružnice, (Str. 78), — Obzor: Častni večer Fr. Orožnu, Kamniška koč. (Str. 78), Zimska tura na Triglav, Razstava slik, Od Posavske podružnice, Odlikovanje „Pl. Vestnika“. (Str. 79). — Naše slike: Kamniško sedlo - Planjava, Kranjskagora z južnim planinskim ozadjem. — Slovstvo. (Str. 80).

Urednik dr. Jos. Tomiňšek. — Izdaja in zalaga „Slov. Pl. Društvo“. — Tisk J. Blasnikov v Ljubljani.